

ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

октобар 2024 / број 145 **10/2024**

Интерни акт наручиоца о јавним набавкама

- ▶ Кривично дело крађа у судској пракси
- ▶ Будућност прекршајног права у погледу заштите државне границе
- ▶ Осигурани случај кроз судску праксу – други део
- ▶ Конкурентска интелигенција или конкурентска шпијунажа – линија је танка
- ▶ Слање поднесака суду и другим државним органима брзом поштом, путем услуге „пост експреса”, с кратким освртом на ставове судова и појам препоручене пошिल्ке
- ▶ Права запослених у установама социјалне заштите

Србија - Влагинбор, водопад Гостиље

ДИВНА

Здравствена Вода Србије

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Преплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравом и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА ВРТУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

Оснивач и издавач:

ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:

Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:

Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:

Ана Фулетин

Сарадници:

Владимир Живанкић

Драгана Марчетић

Душан Рајаковић

Маја Глушчевић

Маја Матић

Марина Аксентијевић

Никола Пантелић

Снежана Марјановић

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Digital art, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд

тел: +381 11 2836-890

факс: +381 11 2836-474

имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
. - Год. 3, бр. 25 (окт. 2014). - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Како је Законом о јавним набавкама уређена процедура јавних набавки приликом прибављања добара, радова или услуга, простор спровођења набавки на које се тај закон не примењује, односно које су изузете од његове примене остаје „непокривен”, па сваки наручилац има слободу да процедуре избора добављача, извођача радова, односно извршиоца услуга уреди на посебан начин, у складу са својим потребама, уз поштовање основних начела Закона. С обзиром на то да постоји већи број таквих набавки, изузетан је и значај интерног акта којима су уређене, па су у овом броју објављене инструкције шта би све такав акт требало да садржи да би се избегло да поједина питања остану нерегулисана.

Кривично дело крађа једно је од најстаријих и најзаступљенијих кривичних дела у нашем правном систему, а судска пракса у том домену веома богата, па је у рубрици „Кривично право” начињен осврт на низ одлука које су карактеристичне, важне и занимљиве за наведено кривично дело.

Терет доказивања наступања осигураног случаја, прелазак права која се тичу осигураног случаја са осигураног лица на осигураваача, питање доприноса висини штете када наступи осигурани случај и уговорна ограничења одговорности осигурања према трећим лицима теме су које су размотрене у другом делу текста о осигураном случају кроз судску праксу, у оквиру рубрике „Грађанско право”.

Блиска је веза између добре конкурентске пословне стратегије (конкурентске интелигенције) и конкурентске шпијунаже. Постоји много начина и метода да се спречи да до превара дође и да се корпоративни шпијуни осујете у намери да изнесу поверљиве информације, а више детаља о томе представљено је у рубрици „Привредно право”.

У рубрици „Кад језик пресуди” предмет анализе је говор мржње у јавности и медијима са становишта форензичке лингвистике, са посебним освртом на нацистичку пропаганду у Другом светском рату, али и уз неколико савремених примера из стране и домаће судске праксе. У рубрици „Поводом” анализирани су међународни прописи који се односе на превенцију и заштиту менталног здравља, као и поступци надлежних у различитим земљама у вези са тим, с обзиром на обележавање Међународног дана менталног здравља 10. октобра.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменутом, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар аката” и „Регистар прописа донетих између два броја”.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* – ПРОПИСИ У ПРАКСИ отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа redakcija@legeartis.rs

Пратите нас:

- www.legeartis.rs
- www.propisi.net
- www.ingpro.rs
- www.facebook.com/IngProLegeArtis

Зашто баш **PROPISI.NET?**

- ▶ Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- ▶ Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- ▶ Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- ▶ Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- ▶ Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- ▶ Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- ▶ Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- ▶ Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- ▶ Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- ▶ Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- ▶ Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- ▶ Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- ▶ Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

У овом броју...

ЈАВНЕ НАБАВКЕ И БУЏЕТИ

- 4 Интерни акт наручиоца о јавним набавкама

КРИВИЧНО И ПРЕКРШАЈНО ПРАВО

- 13 Кривично дело крађа у судској пракси
24 Будућност прекршајног права у погледу заштите државне границе

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 32 Осигурани случај кроз судску праксу – други део
46 Слање поднесака суду и другим државним органима брзом поштом, путем услуге „пост експреса”, са кратким освртом на ставове судова и појам препоручене поштиљке
51 Ауторско право кроз новију судску праксу

ПРИВРЕДНО ПРАВО

- 66 Конкурентска интелигенција или конкурентска шпијунажа – линија је танка

РАДНО ПРАВО

- 75 Права запослених у установама социјалне заштите

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

- 81 Премошћивање јаза између права и технологије: Улога адвоката у примени вештачке интелигенције, дигитализацији и заштити података

РУБРИКЕ

- 84 Портал читалаца
88 Поводом Међународног дана менталног здравља
104 Кад језик пресуди: Говор мржње у јавности и медијима са становишта форензичке лингвистике
114 Преглед прописа донетих између два броја

Интерни акт наручиоца о јавним набавкама

Како квалитетно нормирати област јавних набавки код наручиоца појашњено је у продужетку текста.

Марина Аксентијевић,
дипл. правник са дугогодишњим
искуством у јавним набавкама

Интерни акт наручиоца – појам и законска регулатива

Законодавни оквир система јавних набавки у Републици Србији има за циљ економично и ефикасно трошење јавних средстава, тј. да се оствари што повољнији однос између онога што је плаћено и вредности која је добијена (тзв. вредност за новац), али и борбу против корупције у области јавних набавки.

Чланом 49. Закона о јавним набавкама прописано је да је наручилац дужан да посебним актом ближе уреди начин планирања, спровођења поступка јавне набавке и праћења извршења уговора о јавној набавци (начин комуникације, правила, обавезе и одговорност лица и организационих јединица), као и начин планирања и спровођења набавки на које се закон не примењује, али и набавки друштвених и других посебних услуга.

Наручилац је дужан да интерни акт о јавним набавкама објави на својој интернет страници.

Наслов члана 49. Закона, који се односи на обавезу наручиоца да донесе посебан акт, гласи „Опште мере за спречавање корупције”. Поред обавезе доношења посебног акта, обавеза наручиоца према том члану је обавеза да предузме све потребне мере како се не би појавила корупција приликом планирања јавних набавки, у поступку јавне набавке или током извршења уговора о јавној набавци, али и

како би се корупција правовремено открила, како би биле отклоњене или умањене штетне последице корупције и како би учесници у корупцији били кажњени у складу за законом.

До појаве корупције у јавним набавкама може да дође у различитим фазама поступка јавне набавке:

- у фази планирања јавних набавки,
- у фази спровођења поступка јавне набавке и
- у фази реализације уговора.

Посебан акт о јавним набавкама наручилац доноси на основу члана 49. став 2. Закона о јавним набавкама. Наведени акт треба да регулише све фазе у процесу јавне набавке: начин планирања, спровођење поступка јавне набавке и праћење реализације уговора о јавним набавкама. Такође, истим актом наручилац има обавезу да регулише начин планирања и спровођења набавки на које се Закон о јавним набавкама не примењује, као и набавке друштвених и других посебних услуга. Сходно томе, приликом практичне израде посебног акта о јавним набавкама наручилац треба да се држи датих смерница и редоследа при изради акта.

На почетку интерног акта, у првом члану акта наручилац би требало да дефинише шта се сматра **предметом уређивања** посебног акта наручиоца (све горенаведено, захтевано у члану 49. Закона о јавним набавкама).

Осим тога, у интерном акту наручилац би требало да **поброји све изразе (појмове)** од значаја који се најчешће помињу у интерном акту. У том делу акта наводе се дефиниције из Закона о јавним набавкама које се тичу предмета уређивања акта (нпр. законске дефиниције и значење израза „јавна набавка”, „набавка која је изузета од примене закона”, „набавка друштвених и других услуга”, „план јавних набавки” и сл.). Такође, наручилац за

Рок и начин испоруке/ завршетка посла:	
Место испоруке / пружања услуга / извођења радова:	
Период на који се закључује уговор:	
Предлог врсте средства финансијског обезбеђења (ако је потребно, у случају аванса обавезно):	
Прилажемо:	<p>1. Техничку спецификацију набавке (детаљно описане карактеристике добара, услуга или радова које се односе на предметну набавку)</p> <p>израдио/ла _____</p> <p><i>(уписати име и презиме)</i></p> <p>2. Образац структуре цене (детаљно приказати све елементе на основу којих понуђач формира укупну цену)</p> <p>израдио/ла _____</p> <p><i>(уписати име и презиме)</i></p> <p>*Образац мора да буде сређен тако да понуђачи у њему попуњавају цене</p>
<p>НАПОМЕНА – НАВЕСТИ СВЕ ШТО ЈЕ ВАЖНО ЗА ИЗРАДУ МОДЕЛА УГОВОРА:</p> <p><i>Нпр. да ли је потребно у уговору предвидети могућности промене цене / рока извршења или других битних елемената уговора (уколико је потребно, прецизирајте и навесите објективне разлоге за измену уговора)</i></p>	

Прилог:

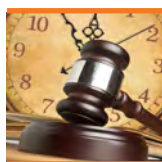
1. Техничка спецификација јавне набавке,
2. Образац структуре цене.

Потпис одговорног лица организационог дела
(корисник набавке)

Кривично дело крађа у судској пракси

Наредни текст садржи низ одлука које су карактеристичне, важне и занимљиве за предметно кривично дело. Разматрајући судску праксу осврнули смо се на елементе бића кривичног дела, али и на одлуке које не могу да се подведу под ту уску скупину, а имају велики значај за предметно кривично дело.

Никола Пантелић,

јавни тужилац у Вишем јавном тужилаштву у Београду

Кривично дело крађа је једно од најстаријих и најзаступљенијих кривичних дела нашег правног система. Законодавац је биће наведеног кривичног дела одредио једноставно: новчаном казном или затвором казниће се ко туђу покретну ствар одузме другом у намери да њеним присвајањем себи или другом прибави противправну имовинску корист.

Објекат кривичног дела крађа

Извршилац кривичног дела радњу извршења предузима одузимањем туђе покретне ствари. Ствар је одузета онда када је извршилац прекинуо притежање власника на ствари и засновао своје сопствено притежање на истој ствари. На тај начин стиче могућност да фактички располаже украденом ствари, упркос томе што није њен формални власник. Објекат кривичног дела крађа је туђа покретна ствар. Занимљиво је то што је пракса на становишту да објекат кривичног дела крађа може да буде и украдена ствар.

Дакле, **Врховни суд је дао јасне и довољне разлоге за закључак да предмет кривичног дела крађе може бити и она туђа покретна ствар до које је притежалац дошао крађом, с обзиром на то да је објекат радње кривичног дела у питању туђа покретна ствар и да се, следствено томе, не може радити о ком другом кривичном делу (Пресуда Врховног касационог суда Кзз 96/2015 од 10. 2. 2015).**

Да би ствар могла да буде предмет крађе, мора да припада неком физичком или правном лицу из чијег притежања се и одузима. Предмет крађе може да буде и ствар на којој извршилац има сувласнички део, под условом да се заједничка ствар налази у заједничком притежању учиниоца и других сувласника (Врховни суд Југославије Кж. 44/66).

Уколико би један супружник напустио заједнички стамбени простор, те тај део брачне тековине у виду заједничких ствари остане у притежању лица које је остало у стану, онда то друго лице, у чијем су притежању ствари остале, не чини кривично дело крађе, самим тим што су исте фактички само у његовој аперхензији (Одлука Окружног суда у Београду Кж. 2296/86 од 13. 11. 1986).

Такође, **објекат крађе може да буде у било ком агрегатном стању**, произведена или сакупљена енергија за давање светлости, топлоте или кретања, телефонски импулс, као и рачунарски податак и рачунарски програм. Међутим, дивље животиње (које се налазе у природи), као и личне исправе нису ствари, осим уколико су одузете да би се против закона ставиле у правни саобраћај, тј. продале на црном тржишту.

С друге стране, **непопуњени чековни бланкети могу да буду објекат тог кривичног дела уколико су неовлашћено испуњени и искоришћени** (Пресуда Окружног суда у Краљеву Кж 628/08 од 6. 11. 2008).

За поступање је важно имати у виду и то да објекат кривичног дела крађа могу да буду и ствари чије је држање забрањено, попут дроге. У таквим ситуацијама постојаће стицај кривичног дела крађа са кривичним делом које санкционише поседовање или држање

Кривично дело крађа у случају невраћања закупљене ствари

Уговор је сагласност воља две стране, које у тај уговор могу да „углаве” многа питања, али не могу да се договоре баш о свим правним питањима. Једно од тих питања је и уговарање када ће се сматрати да је наступила крађа. У Апелационом суду у Крагујевцу појавио се случај у ком су странке закључиле Уговор о закупу путничког возила, у ком је наведено возило тужилац предао на коришћење туженику уз најам за временски период за који му је туженик платио коришћење наведеног возила. Из поменутог уговора произлази да

је тужилац предао возило туженику у исправном стању, као и да је у таквом стању возило требало да врати по истеку Уговора о закупу, при чему је у члану 10. Уговора наведено да, уколико туженик прекорачи уговорени рок враћања возила без претходне сагласности закуподавца, возило ће се сматрати украденим, о чему ће закуподавац обавестити полицију. Такве одредбе не производе правно дејство јер одредбом Уговора о закупу не може да се утврди постојање битних елемената кривичног дела крађа у случају невраћања закупљене ствари у уговореном року (Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 523/2021 од 26. 5. 2021).

Будућност прекршајног права у погледу заштите државне границе

У тексту је указано на проблеме у пракси прекршајног суда када су окривљени страни држављани (мигранти).

Владимир Живанкић,
судија Прекршајног суда у
Кикинди

У Уставу Републике Србије, у члану 17. („Положај странаца”) прописано је да странци, у складу са међународним уговорима, у Републици Србији имају сва права зајемчена Уставом и законом, изузев права која по Уставу и закону имају само држављани Републике Србије.

Појам „странац” одређен је чланом 3. **Закона о странцима** („Сл. гласник РС” бр. 24/2018, 31/2019, 62/2023) тако што је прописано да је

странац свако лице које нема држављанство Републике Србије (било да је страни држављанин било лице без држављанства – члан 2. Закона о азилу и привременој заштити). То даље значи да странац није грађанин Републике Србије јер је у члану 1. Закона о држављанству Републике Србије одређено да држављанство Републике Србије имају грађани Републике Србије.

Поменути Закон о странцима уређени су услови за улазак, кретање, боравак и враћање странаца, као и надлежност и послови органа државне управе Републике Србије у вези са уласком, кретањем и боравком странаца на територији Републике Србије, али и њиховим враћањем из Републике Србије (члан 1).

давањем наредбе о спровођењу окривљених (сада већ кажњених) на издржавање изречене казне.

Неплаћену новчану казну (ако није уплаћена преко поште или банке, нити је остављен новац у судски полог) суд би без одлагања заменио у казну затвора (што би у пракси било највероватније решење), или (теоретски) у казну рада у јавном интересу, или би је наплатио принудним путем. Међутим, реално гледано, замена неплаћене новчане казне у казну рада у јавном интересу не би била могућа. Наплата принудним путем теоретски би могла да се изврши на покретним стварима кажњеног. Ту би онда могло да се постави питање ко је тај ко би у датој ситуацији (значи, без одлагања) пописао и проценио покретне ствари.

Прекршајно право, као део трипартитног казног права, целовито је уређено Законом о прекршајима. Другим речима, тај закон „целовито уређује материју прекршајног права“, „регулише прекршајно право схваћено у ширем смислу“ (проф. др Наташа Мрвић Петровић, „Коментар новог Закона о прекршајима“, Београд, март 2014.). Законом о прекршајима, поред осталог, уређени су услови за прописивање и примену прекршајних санкција, али и њихова сврха – да грађани поштују правни систем и да се убудуће не чине прекршаји (чланови 1. и 5).

Санкцијама за прекршаје из Закона о граничној контроли и Закона о странцима тежи се, како је то на почетку истакнуто, заштити границе и поштовању услова за улазак, кретање и боравак странаца. Да би се остварила та сврха прекршајног права, којим треба да се штити државна граница, треба се ослободити и следећих потешкоћа. Полиција је по Закону о прекршајима овлашћена да одреди задржавање осумњиченог најдуже 24 часа, док је у члану 69. Законика о кривичном поступку

одређено да ухапшени најкасније у року од 48 часова мора да буде предат надлежном судији за претходни поступак. Уколико би се закони изменили, имали бисмо дужи рок у претпрекршајном поступку пре предаје надлежном судији (био он судија за претходни поступак за прекршајне предмете био прекршајни судија). Кад би уместо органа државне управе јавни тужилац подносио прекршајном суду оптужни акт, не би могло да се догоди да се за исту радњу воде два казнена (кривични и прекршајни) поступка, као што у пракси бива. Поред тога, јавни тужилац свакако би захтев за покретање прекршајног поступка сачинио како то Закон о прекршајима прописује, прибавио би и предложио ваљане доказе за утврђивање чињеница, па би на такав начин остварио своју законом утврђењу функцију гоњења учинилаца прекршајних дела. Такође би се избегла привођења осумњичених за извршење прекршаја, са очекивањем да буду осуђени на затворске казне да би били доступни као сведоци у кривичном поступку против особе која је организовала њихов илегалан прелазак преко државне границе.

Дакле, могло би да се закључи да поменуте санкције за прекршаје из Закона о граничној контроли и Закона о странцима (али применене – којима се остварује сврха да се поштује правни систем и да се убудуће не чине прекршаји) прекршајни суд, као надлежни државни орган, изриче тек након што је утврђено постојање прекршаја и прекршајне одговорности учиниоца. Да би се дошло до такве светле будућности, једина могућност је да се измени Закон о прекршајима тако да овлашћени подносилац захтева за покретање прекршајног поступка (који, узгред, више не треба тако да се зове јер је застарео, а и подсећа на времена која су прошла) за прекршаје из поменутих закона буде искључиво јавни тужилац.

Осигурани случај кроз судску праксу – други део

У овом броју продужена је анализа судске праксе која се односи на уговор о осигурању, с тим што је овај пут акценат на терету доказивања наступања осигураног случаја, затим на преласку права која се тичу осигураног случаја са осигураног лица на осигуравача, као и на доприносу висини штете када наступи осигурани случај и уговорним ограничењима одговорности осигурања према трећим лицима.

Драгана Марчетић,
судија Апелационог суда у Београду

Снежана Марјановић,
судија Вишег суда у Београду

Терет доказивања наступања осигураног случаја

Терет доказивања настанка осигураног случаја на ономе је ко тврди да је осигурани случај наступио, сходно чл. 231. ЗПП, а то је увек тужилац.

Из образложења:

Пресудом Вишег суда у Београду П 12057/18 од 24. 2. 2020. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцу на име накнаде из осигурања по полиси број ...-... од 11. 8. 2010. године исплати износ од 21.948.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 19. 1. 2010. године до коначне исплате. Ставом другим изреке није дозвољено учешће трећег лица у својству умешача на страни туженог. Ставом трећим изреке обавезан је тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 740.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4412/20 од 1. 10. 2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена Пресуда Вишег суда у Београду П 12057/18 од 24. 2. 2020. године, у

ставу првом и трећем изреке. Ставом другим изреке одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је власник преносне опреме за снимање и видео-продукцију, коју је изнајмио Привредном друштву „ББ” из ... под условом да се опрема осигура. Наведено привредно друштво је, у корист тужиоца, са туженим уговорило осигурање изнајмљене опреме у хотелу „...” у ... по полиси број ...-... од 11. 8. 2010. године, за период од 5. 8. 2010. до 5. 8. 2011. године, а за уговорену суму од 23.034.000,00 динара. Саставни део уговора представља списак опреме у ком је наведено 114 предмета, као и Општи и Посебни услови осигурања. Просторије у којима се налазила осигурана опрема обијене су 14. и 15. 10. 2010. године, када су нестали одређени технички уређаји. Тужилац је пријавио крађу полицији без достављања списка несталих ствари и одштетног захтева, наводећи да је извршена у периоду од 14. 10. 2010. до 19. 10. 2010. године. Полиција није извршила увиђај због битно измењеног стања лица места, али је након оперативних сазнања поднела кривичну пријаву надлежном тужилаштву против три малолетна лица за извршено кривично дело и од њих одузела одређену техничку робу, која је враћена тужиоцу, о чему је издата потврда од 27. 1. 2011. године. На списку враћених предмета не налазе се уређаји и опрема који су осигурани по полиси туженог од 11. 8. 2010. године. Законски заступник привредног друштва – уговарач осигурања ВВ пријавио је крађу туженом телефоном 18. 10. 2010. годи-

Уговорна ограничења одговорности осигурања према трећим лицима

Уговорна ограничења одговорности дејствују између уговарача, али у односу на трећа лица, када се ради о осигурању од одговорности, то не мора да буде случај.

Из образложења:

Навод туженог ДДОР Н. да је његова одговорност ограничена уговором са ЈКП „Б” није од утицаја на одлучивање о одговорности тог осигуравајућег друштва, с обзиром на то да наведено представља однос између њега и туженог ЈКП „Б” и не утиче ни на који начин на одговорност туженог према тужиљи. У односу према тужиљи тужени не може да истиче тај приговор, али може да истиче само регресни захтев у односу на осигураника са којим је уговорио такво учешће у накнади штете. То не мења околност да се ради о солидарној одговорности осигураника и осигуравача у односу на треће лице. Сходно члану 941. став 1. Закона о облигационим односима, осигуравач одговара до износа своје обавезе, која, према полиси осигурања коју је закључио ДДОР Н. са ЈКП „Б”, износи 5.000.000,00 динара. Ограничење које се у тој полиси наводи – да осигураник учествује у сваком штетном догађају са 20% од обрачунате накнаде из осигурања – није од утицаја на обавезу тужених према тужиљи, већ представља њихов лични однос и може да буде регулисано посебним регресним захтевом.

(Пресуда Вишег суда у Београду Гж др. 12514/20 од 21. 2. 2024)

Закључак

Уговор о осигурању, као што приказани примери у овом тексту показују, често је споран, па се поводом њега воде многе парнице. Најчешће спорно питање проистекло из тог уговора тиче се постојања осигураног случаја.

Терет доказивања постојања осигураног случаја, у складу са општим правилима о доказивању, лежи на тужилачкој страни – осигуранику (у грађанској парници то је најчешће физичко лице). Често то за њега представља превелик терет јер је слабија страна у уговору о осигурању (који је најчешће уговор по приступу), тако да осигуравач, као далеко финансијски јача институција, сам диктира услове осигурања по принципу узми или остави.

Из правне природе поменутог уговора проистичу, дакле, одређена правила тумачења, на која се судска пракса, барем у примерима који су овде изложени, ретко позива. Најважније је свакако правило да се **нејасне одредбе тих уговора** морају тумачити у корист слабије стране, стране која приступа уговору **сходно чл. 100. Закона о облигационим односима**.

Такође, а мимо тумачења и праксе, можда би било корисно да законодавац на неки начин, изменом правила о терету доказивања, смањи терет слабије стране у уговорима о осигурању. То би могло да се постигне тако што би се са тужиоца, који мора да докаже да се осигурани случај догодио, терет доказивања пребацио на туженог, који би био у обавези да докаже да осигурани случај није наступио. У том случају могло би да се пропише и додатно правило, а то је да осигураник мора да учини вероватним постојање осигураног случаја, као и да се **тада терет доказивања пребаци на осигуравача, који би требало да докаже да осигурани случај није наступио**.

ИНГ-ПРО

Слање поднесака суду и другим државним органима брзом поштом, путем услуге „пост експреса“, са кратким освртом на ставове судова и појам препоручене пошиљке

Непосредни повод за овај рад је различита судска пракса која се односи на слање поднесака суду путем брзе поште – „пост експресом“. Наиме, постоје два опречна става – један је Апелационог суда у Београду, по ком је омогућено да се поднесци суду шаљу брзом поштом, а други, сасвим другачији, који је заузео Врховни касациони суд, по ком поднесци суду морају да се шаљу искључиво препорученом поштом. Сматрам да је став Апелационог суда у Београду о слању поднесака суду коришћењем услуга брзе поште, и то путем „пост експреса“, добар јер живимо у време модерних технологија, које данас омогућавају и слање поднесака суду електронским путем на званичну интернет адресу судова на територији Србије, при чему исти само морају да буду електронски потписани. Дакле, Законом о парничном поступку, и то чланом 98, затим Закоником о кривичном поступку, и то чланом 230, као и Законом о општем управном поступку, и то чланом 57, али и Судским пословником, и то чланом 157а, прописано је да странка може да преда/достави суду поднесак и у облику електронског документа путем електронске поште, на адресу електронске поште која је од стране органа јавне власти одређена за пријем електронских поднесака, па сам мишљења да нема сметњи да се поднесци и други акти шаљу и путем брзе поште, коришћењем услуге „пост експрес“.

Маја Глушчевић,
адвокат из Ниша

Осврт на став Апелационог суда у Београду и Правилник о општим условима за обављање поштанских услуга

Апелациони суд у Београду својим одговором, утврђеним на седници Грађанског одељења Апелационог суда у Београду од 19. 11. 2013. године, заузео је занимљив и по мени логичан став да се поднесак достављен суду коришћењем услуге „пост експрес“ сматра предатим суду оног дана када је као препоручена пошиљка предат пошти. У образложењу свог одговора на поменутој седници Грађанског одељења Апелациони суд у Београду позвао се на члан 104. став 2.

Закон о парничном поступку, којим је било прописано да се даном подношења поднеска упућеног суду преко поште, препорученом пошиљком, сматра дан подношења суду, док је чланом 107. став 2. раније важећег закона прописана иста одредба. Према тада важећим прописима, односно Закону о поштанским услугама, препоручена пошиљка представља регистровану пошиљку, за коју корисник услуге може да добије, на свој захтев, доказ о уручењу. Према претходно наведеном пропису, који је био основ за заузимање таквог става Апелационог суда у Београду, препоручена пошиљка је регистрована писмоносна пошиљка, без означене вредности, за коју се пошиљаоцу издаје потврда о пријему, док се примаоцу уручује уз потврђење пријема.

Имајући у виду да је Правилником о општим условима за обављање поштанских услуга пост експрес услуга дефинисана као поштанска услуга са додатом вредношћу, која подразумева

да поднесци морају да се шаљу у роковима и благовремено (најчешће су рокови од 3, 8, 15 и 30 дана).

Дан подношења поднеска упућеног суду преко поште, препорученом пошиљком, или упућеног телеграфским путем сматра се даном подношења суду. Ако је поднесак упућен телеграфским путем, сматраће се да је поднет у року само ако уредан поднесак накнадно буде поднет суду или буде упућен суду препорученом пошиљком у року од три дана од дана предаје телеграма пошти. Дакле, Закон о парничном поступку акценат ставља на препоручену пошиљку као једини могући и адекватан начин слања поднесака суду, осим личне предаје и слања електронским путем.

Ако је поднесак упућен електронском поштом, временом подношења суду сматра се време које је назначено у потврди о пријему електронске поште. За лица која се налазе у Војсци Србије на војној служби, као и за остала лица која се налазе у служби у војним јединицама, односно војним установама, дан предаје поднеска војној јединици, односно војној установи сматра се даном подношења суду. За лица лишена слободе дан предаје поднеска заводу за извршење кривичних санкција сматра се даном подношења суду. Ако је поднесак који је везан за рок предат или упућен ненадлежном суду пре истека рока, а стигне надлежном суду после истека рока, сматраће се да је поднет на време – ако његово подношење ненадлежном суду може да се припише незнању или очигледној омашци подносиоца.

Одредбе ст. 1–7. поменутог члана примењују се и на рок у ком по посебним прописима тужба мора да се поднесе, као и на рок застарелости потраживања или неког другог права.⁸

Имајући у виду наведену одредбу Закона о парничном поступку, тим законом као вид слања поднесака регулисани су само препоручена пошиљка и телеграм, док се „пост експрес“, као и пошиљка са потврдом уручења, не помињу. Закон познаје и слање поднесака електронским путем, и то путем електронске поште, при чему ти поднесци испуњавају услове писане форме.⁹

Закључак

Имајући у виду све наведено може се констатовати да постоји једно законско решење кроз Закон о парничном поступку и сасвим другачији ставови судова, који су, по мом мишљењу, опречни. „Пост експрес“ као услуга слања поднеска, са становишта Врховног касационог суда, није остављена ни као могућност слања пошиљке, док с друге стране тај суд и пошиљку са потврдом о уручењу сматра препорученом јер има бројеве и бар-код, иако је подзаконским прописима јасно дефинисана ознака препоручене пошиљке.

Мишљења сам да би у свету у ком живимо, у ком је присутна несвакидашња технологија за комуникацију, свакако требало мењати законску регулативу и подзаконске акте да би се омогућило да се поднесци и пошиљке намењене суду и другим државним органима шаљу и брзом поштом, односно „пост експресом“, јер је то званична услуга државне фирме – „Поште Србије“, па не видим сметње за онемогућавање слања писмена брзом поштом. Такође, можда би требало размишљати и о лицу у судовима и другим државним органима, дакле ангажовању одређеног субјекта који би био овлашћен за пријем и експедицију таквих поднесака, односно за слање и пријем поднесака путем услуге „пост експрес“.

Ендноте

- 1 Одговор утврђен на седници Грађанског одељења Апелационог суда у Београду, одржаној 19. 11. 2013. године.
- 2 Раније важећи Закон о поштанским услугама, члан 1. тачка 13).
- 3 Члан 20. став 1. Правилника о општим условима за обављање поштанских услуга („Сл. гласник РС“ бр. 24 од 16. априла 2010, 58 од 20. августа 2010, 2 од 18. јануара 2011, 13 од 1. марта 2011, 65 од 2. септембра 2011, 93 од 25. октобра 2013, 97 од 28. новембра 2015, 44 од 8. јуна 2018 – др. закон).
- 4 Ибид, члан 33. став 1.
- 5 Решење Врховног касационог суда број Рев2 266/2015 од 1. 7. 2015. године
- 6 Решење Врховног касационог суда Рев 401/2018 од 21. 3. 2018. године.
- 7 Решење Врховног касационог суда Рев 401/2018 од 21. 3. 2018. године.
- 8 Члан 104. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020 и 10/2023 – др. закон).
- 9 Ибид, члан 98.

Ауторско право кроз новију судску праксу

У наставку је указано на најзначајније моменте у поступку судске заштите ауторског права пре свега на фотографији, али и на другим ауторским делима, са посебним освртом на најновију судску праксу.

Редакција

Искључива права аутора

Овлашћења аутора која потпадају под морална права аутора, у која се, између осталог, сврставају и право на назначење имена и право на јавно саопштавање, јесу искључива права аутора, која му припадају и у случају уступања имовинских ауторских права трећем лицу.

Пресуда Апелационог суда у Београду
Гж4 1/23 од 30. 3. 2023. године:

Уступањем имовинских ауторских права трећем лицу аутор и даље остаје ималац искључивих права аутора, па је, као такав, овлашћен да предузима правне радње у циљу заштите истих јер тужилац тиме није пренео, осим имовинских, ауторска права чији је искључиви ималац. Из наведених права проистичу овлашћења аутора која потпадају под морална права аутора, у која се, између осталог, сврставају и право на назначење имена, што је искључиво право аутора, као и право на јавно саопштавање, што су све искључива права аутора, сходно одредбама чл. 15, чл. 16. став 1. и чл. 30. Закона о ауторском и сродним правима.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању, тужени је као аутор дана ... 2015. године закључио уговор о ауторском делу са „АА” д. о. о.,

као издавачем, којим се тужени, као аутор, обавезао да изради, припреми и преда издавачу најмање шест епизода годишњег цртаног филма „ББ” за време трајања уговора, с тим што су се уговорне стране сагласиле и да је наведени цртани филм ауторско дело аутора. Издавач се обавезао, а аутор дозволио да дело објављује у формату по сопственом избору и неограниченом тиражу, осим путем „Јутјуба” (енг. *Youtube*) или сличне интернет видео-платформе, а аутор је задржао искључиво право објављивања дела на свом „Јутјуб” каналу, као и убирање свих плодова који таквим објављивањем настану. Овај уговор тужени је једнострано раскинуо изјавом од ... 2017. године. Тужилац је, као аниматор, редитељ анимације, по основу усменог договора са „АА” д. о. о., у циљу стварања пројекта цртаног филма „ББ”, израдио низ позадина и цртежа који су коришћени приликом емитовања наведеног цртаног филма на РТС 1.

Са „АА” д. о. о. тужилац је након првобитног договора да направи све сценографије, после првих неколико епизода, договорио и да прави књигу снимања за све епизоде, што је уобичајено и нужни је део посла при прављењу серије. Осим позадина, тужилац је радио и слике потребних реквизита. Тужилац је имао сазнање да ће цртежи бити коришћени, односно да ће бити објављени у серији на Радио-телевизији Србија, али није знао да ће цртежи бити објављивани на „Јутјуб” каналу туженог. Од тужиоца нико није тражио сагласност да се цртежи објаве на „Јутјуб” каналу туженог, нити му је позната била садржина уговора између „АА” д. о. о. и туженог. Приликом објављивања видео-клипова који садрже цртеже тужиоца тужилац није потписан као аутор позадина и цртежа у опису видео-клипова објављених на „Јутјуб” каналу

На поступак по предлогу за одређивање привремене мере ради заштите ауторског и сродних права примењују се одредбе Закона о извршењу и обезбеђењу, док се у погледу материјалних услова и садржине привремене мере примењују одредбе Закона о ауторском и сродним правима. За одређивање привремене мере, по Закону о ауторском и сродним правима, услов је да обезбеђење захтева носилац ауторског или сродног права тако што учини вероватним да је његово ауторско или сродно право повређено или да ће бити повређено.

Из образложења:

Међутим, привремене мере, као мере обезбеђења ради заштите ауторског и сродних права, уређене су Законом о ауторском и сродним правима, у чијем су чл. 210. прописани материјални услови за одређивање привремене мере и садржина привремених мера, а у чл. 214а да се на поступак по предлогу за одређивање привремене мере сходно примењују одговарајуће одредбе закона којим се уређује поступак извршења и обезбеђења. Из тога произлази да се на поступак по предлогу за одређивање привремене мере примењују одредбе Закона о извршењу и обезбеђењу, док се на материјалне услове и садржину привремене мере примењују одредбе Закона о ауторском и сродним правима. Одредбом чл. 210. тог закона прописано је да суд може да одреди привремену меру на предлог лица које учини вероватним да је његово ауторско или сродно право повређено или да ће бити повређено. Дакле, за одређивање привремене мере, по Закону о ауторском и сродним правима, услов је да обезбеђење захтева носилац ауторског или

сродног права тако што учини вероватним да је његово право повређено или да ће бити повређено. Наведеном одредбом није прописана, као услов за одређивање привремене мере, обавеза тужиоца да учини вероватним да је носилац ауторског или сродног права, већ је његова обавеза да учини вероватним да је његово ауторско или сродно право повређено или да ће бити повређено. Из тога произлази да је поступку у ком је предмет тужбеног захтева утврђење повреде права тужилац у обавези да докаже да је носилац права чију заштиту тражи, када му тужени то оспорава, као што је случај у овом поступку. На наведено указује и то што је садржина привремене мере која може да се одреди, а прописана је чл. 210. Закона о ауторском и сродним правима, у једном делу истоветна самој садржини тужбеног захтева који може да се постави ради заштите права из чл. 205. истог закона, из чега произлази да се привременом мером која се у таквом поступку одређује исцрпљује и сам тужбени захтев пре одлуке о основности истог. Приликом одлуке о одређивању привремене мере суд је дужан да има у виду како одредбу чл. 210. Закона о ауторском и сродним правима тако и одредбе чл. 210а ст. 4. и 5. Закона о ауторском и сродним правима, којима је прописано право лица против којег је одређена привремена мера на накнаду штете која му је нанета привременом мером – ако поступак буде обустављен и спроведене радње буду укинуге, или ако суд утврди да повреда права није учињена или да није постојала озбиљна претња да ће право бити повређено, као и законом прописану могућност да се одређивање привремене мере услови полагањем одговарајућег износа, као средства обезбеђења.

WWW.PROPISI.NET

Конкурентска интелигенција или конкурентска шпијунажа – линија је танка

Предмет разматрања у овом тексту су законити начини пословања, незаконито откривање пословних тајни и предмета интелектуалне својине, и индикатори неправилности и незаконитости, као и превентивне мере које могу да спрече настанак истих или да ублаже њихове последице, уколико до наведених ситуација дође.

Маја Матић,
шеф Одсека за истраживања и анализу ризика корупције Агенције за спречавање корупције

У тржишној утакмици неограничен је број пословних стратегија које се промовишу и користе у пословном свету са циљем стицања конкурентске предности. Примена тих стратегија на тржишту мора да буде у складу са важећом регулативом и не сме да се заснива на коришћењу недопуштених и непоштених правила стицања конкурентске предности.

I Одређивање појма законитог и незаконитог одавања пословне тајне и интелектуалне својине

Блиска је веза између добре конкурентске пословне стратегије (конкурентске интелигенције) и конкурентске шпијунаже. Они који се њоме баве добро су упознати са прописима земље и могућом санкцијом која их очекује уколико се упусте у такав ризичан подухват.

Конкурентска шпијунажа (позната и као корпоративна шпијунажа или индустријска шпијунажа) представља термин којим се описује употреба илегалних, тајних средстава за прибављање информација у комерцијалне сврхе. Дакле, корпоративна шпијунажа је угрожавање пословних информација у оквиру организација употребом тајних техника ради стицања финансијске или комерцијалне добити. Ради се о поступцима или понашању

који су дубоко супротни етици и вређају интегритет појединца и организације.

Конкурентска интелигенција је с друге стране легитимна пословна функција која, поред служби маркетинга, истраживања и развоја, постоји као свеобухватна добра пословна стратегија неког привредног субјекта и модерна дисциплина управљања знањем. Помаже привредним субјектима да предвиде истраживања и стратегије развоја конкурентата, као и за утврђивање њихових оперативних трошкова, политике цена, финансијске снаге и капацитета. Знање о конкурентима једна је од предности која може да помогне привредном субјекту да постигне успех и преузме вођство на тржишту. Она представља аналитички процес који обликује податке о конкуренту у релевантно, тачно и употребљиво знање о позицијама конкурентата, његовим перформансама, способностима и намерама.

Конкурентска интелигенција постала је растућа индустрија коју практикују професионалци обучени да користе информације у јавном домену или да на други начин користе легално доступна средства за прикупљање информација. Такве информације затим се анализирају и претварају у релевантне, употребљиве податке, који имају стратешку вредност. Лица која се баве конкурентном интелигенцијом углавном раде у оквиру етичког кодекса, који, између осталог, захтева од чланова да се идентификују током истраге и да се уздрже од употребе обмане у потрази за информацијом.

шпијун може да добије посао као службеник обезбеђења или домар у циљаној организацији.

Друштвени инжењеринг је чин употребе обманујућих техника за манипулисање људима како би предузели одређене радње или открили информације. Корпоративни шпијуни користе друштвени инжењеринг за прикупљање осетљивих информација о мети. Људи су највећа рањивост у информационој безбедности и шемама социјалног инжењеринга. Друштвени инжењеринг не искористи социјално-психолошке слабости појединаца. Сходно томе, шпијунима није потребан висок ниво техничке стручности да би извршили друштвеноинжењерске шеме, али су им потребне друштвене вештине.

У шемама социјалног инжењеринга социјални инжењери користе различите облике преваре, убеђивања, претњи или ласкања да подстакну своје мете да објаве информације које инжењери могу користе и експлоатишу за постизање својих циљева.

Нападаци се баве друштвеним инжењерингом да би постигли различита средства. Неки користе друштвени инжењеринг да добију неовлашћен приступ системима или да остваре поверљиву комуникацију како би могли да изврше преваре, упадају у мреже, добијају приступ зградама, краду тајне друге стране и друго. У неким ситуацијама нападачи користе друштвени инжењеринг за набавку информација које ће им дати конкурентску предност, док би други могли да се баве друштвеним инжењерингом како би пронашли начине на које могу да се инсталирају злонамерни програми у рачунар.

VII Спречавање да се преваре догоде

Постоји много начина и метода да се спречи да се преваре догоде и да се корпоративни шпијуни осујете у намери да изнесу поверљиве информације. Неке од препорука које могу помоћи су следеће:

1. Креирајте програм за инсајдерске претње. Наиме, за борбу против инсајдерских претњи менаџмент треба да формира тим за инсајдерске претње, затим да креира

политику, развој процеса и спровођење контрола, али и да редовно саопштава политике широм својих организација.

2. Радите заједно у целој организацији. Да би били успешни напори у борби против инсајдерских претњи, неопходна је комуникација и координација између менаџмента, ИТ-а, власника података, софтверских инжењера, генералног саветника и људских ресурса.

3. Решите проблеме приватности запослених са правним саветником. Дакле, менаџмент треба да консултује правног саветника при решавању питања приватности запослених.

4. Обратите посебну пажњу на оставку/прекидање радног односа. Наиме, напуштање организације је кључно питање које изазива забринутост због инсајдерских претњи, па би менаџмент требало да буде опрезан у погледу лоших перформанси запослених, као и запослених који ће вероватно дати отказ.

5. Образујте запослене у вези са потенцијалним запошљавањем како би пружали дужну пажњу при запошљавању потенцијалних радника који могу да направе проблем организацији.

6. Препознајте понашање као потенцијални индикатор. Притом менаџмент мора да обучи запослене да препознају одређена понашања или карактеристике које би могле да укажу на то да запослени јесу прекршили правила или су у опасности да то учине.

7. Избегавајте складиштење власничких података у областима које су видљиве јавности.

8. Успоставите процедуру за праћење и закључавање осетљивих података.

9. Правилно повежите и идентификујте особље за чишћење и контролишете њихов приступ објекту.

10. Образујте запослене да правилно чувају осетљиве податке.

11. Упутите запослене на то које информације могу да открију преко телефона или друштвених мрежа.

12. Захтевајте да запослени потпишу уговоре о тајности података и друго.

Права запослених у установама социјалне заштите

Анализирана су права запослених у установама социјалне заштите која се односе на радно време, могућност скраћеног радног времена услед обављања послова са повећаним ризиком, образовање и стручно усавршавање запослених, као и одређивање плате, накнаде и других примања, с тим што је посебан акценат стављен на безбедност и здравље на раду.

Др Душан Рајаковић,
спец. менаџмента здравствених
установа

Појам установе социјалне заштите

Установе социјалне заштите оснивају се ради остваривања права у области социјалне заштите и пружања услуга утврђених Законом о социјалној заштити, као и ради обављања развојних, саветодавних, истраживачких и других стручних послова у социјалној заштити и остваривања другог друштвено значајног интереса. Установу социјалне заштите може да оснује Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и друго правно и физичко лице.

Делатност установа социјалне заштите из угла запослених заснива се на поштовању и промовисању људских права и универзалних етичких и професионалних вредности, уз поштовање начела да друштво треба да обезбеди сваком појединцу могућност да активно учествује у развоју заједнице којој припада. Запослени у таквим установама обављају веома значајну друштвену делатност пружајући услуге, по правилу, осетљивој и често маргинализованој популацији. Имајући у виду специфичност послова које обављају и дужност да својим радом и понашањем доприносе остваривању циљева социјалне заштите, запосленима припадају и одређена права, која ће бити детаљније дефинисана и појашњена у наставку текста.

Послови са повећаним ризиком

Запослени који раде у сектору социјалне заштите могу се класификовати најпре према условима рада, а затим, сходно томе, и према дужини радног времена. С тим у вези запосленим који обавља одређене послове на радном месту са повећаним ризиком радно време може да се скрати, при чему има права из радног односа као да ради са пуним радним временом. Услед постојања околности повећаног ризика пре почетка рада обезбеђују му се претходни лекарски преглед, као и периодични лекарски прегледи у току рада. Уколико се у поступку периодичног лекарског прегледа утврди да запослени не испуњава посебне здравствене услове за обављање послова на радном месту са повећаним ризиком, послодавац може да га премести на друге послове који одговарају његовим здравственим способностима. На основу извршене процене ризика и стручне анализе за радно место са повећаним ризиком као превентивна мера за безбедан и здрав рад могу да се утврде скраћено радно време и додатне једнократне паузе, као и друге мере.

Радно време запосленог скраћује се сразмерно штетном дејству услова рада на здравље и радну способност запосленог, у складу са извршеном проценом ризика и стручном анализом службе медицине рада. Дужина радног времена за групе послова, уколико се они обављају на радним местима која су утврђена као радна места са повећаним ризиком, утврђује се на основу одређених смерница и класификација у четири групе. Тако је у првој групи послова радно време скраћено на 35

ступила привремена спреченост за рад – ако је спреченост за рад настала због потврђене заразне болести ковид-19 или због мере изолације или самоизолације наложене у вези са том болешћу, која је наступила као последица непосредног излагања ризику по основу обављања послова и радних задатака, односно службених дужности и контаката са лицима којима је потврђена болест ковид-19 или наложена мера изолације или самоизолације. Накнада плате не може да буде нижа од минималне зараде.

Запослени у установи социјалне заштите има право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада (редован рад и рад по позиву) у висини цене превозне карте у јавном саобраћају ако послодавац није обезбедио сопствени превоз и за време проведено на службеном путу у земљи и иностранству. Што се тиче других примања, запосленом припада отпремнина при одласку у пензију најмање у висини износа три последње исплаћене просечне плате, с тим што се за просек узима

најповољнија солуција за запосленог (лични просек, просек код послодавца или републички просек). Предвиђена је и накнада трошкова погребних услуга у случају смрти члана уже породице, а члановима уже породице у случају смрти запосленог, у висини трошкова погребних услуга, као и накнада штете због повреде на раду или професионалног обољења. Јубиларне награде у зависности од година стажа (10, 20, 30, 35 и 40) припадају у распону од половине до две и по просечне плате. Под укупним годинама стажа подразумева се само стаж у установама социјалне заштите. Низ случајева, углавном здравствене природе, представљају они када послодавац може да исплати запосленом солидарну помоћ (дужа или тежа болест запосленог или члана његове уже породице, набавка ортопедских помагала и лекова, рехабилитација запосленог, помоћ самохраном родитељу). Послодавац је дужан да исплати солидарну помоћ и поводом рођења детета запосленог – у висини просечне месечне зараде без пореза и доприноса.

ИНГ-ПРО вебинар:

Нови подзаконски акти Закона о безбедности и здрављу на раду и спорна питања из досадашње праксе

ТЕРМИН: Линк за премијерни приказ вебинара биће доступан на Инфо-панелу у издању Прописи.нет 9. 10. 2024. године. Након тога, вебинар може да се гледа у издању Прописи.нет, у делу под називом „Коментари“, у групи „ИНГ-ПРО вебинари“.

Нови Закон о безбедности и здрављу на раду у примени је већ више од годину дана. Током тог периода појавиле су се одређене недоумице и спорна питања у пракси, на која одговарамо на овом вебинару.

У „Службеном гласнику РС“ бр. 76/2024 објављено је неколико подзаконских аката за примену Закона, па ће бити указано и на нова решења која доносе.

Конкретна питања за предавача у вези са наведеним темама претплатници могу да пошаљу у оквиру стандардне форме за постављање питања у издању Прописи.нет најкасније до 6. 10. 2024. године.

ПРЕДАВАЧ: Вера Божић Трефалт, дипл. правник

ВЕБ-СЕРИЈАЛ ЈЕ БЕСПЛАТАН ЗА ПРЕТПЛАТНИКЕ НА ИНГ-ПРО ИЗДАЊА.

За сва обавештења и озовише нас на: 011/2836-817, 011/2836-820, 2836-821, 2836-822, иуштем факса: 011/2836-474 или иреко гела „Конџакџ“.

Одржан семинар под називом „Премошћивање јаза између права и технологије: Улога адвоката у примени вештачке интелигенције, дигитализацији и заштити података”

Како је развој технологије такве брзине да често нисмо ни свесни колико је тога новог и како се примењује, али и како све то ново утиче на наш свакодневни живот и рад, мењајући често дотадашње и етичке и естетичке критеријуме, Компанија Инг-Про учествовала је, као један од спонзора, на семинару који је организовала Међународна унија адвоката уз подршку Адвокатске коморе Србије, Адвокатске коморе Војводине и Универзитета у Новом Саду. Семинар под називом „Премошћивање јаза између права и технологије: Улога адвоката у примени вештачке интелигенције, дигитализацији и заштити података” одржан је у Новом Саду 19. и 20. септембра 2024. године. Примена нових технологија, а пре свега вештачке интелигенције (даље: АИ) утиче и на све области права, па је на семинару одржано неколико панела из различитих грана права, као што су кривично право, радно право, право индустријске својине и породично право.

Панел из кривичног права

С обзиром на велики број приватних података који се чувају у мобилним телефонима, поставља се питање да ли би савремени човек пре пристао, ако може да бира, на претрес стана или на претрес мобилног телефона, као и да ли би пре пристао да буде праћен физички или на интернету. Одговор на то питање указује на значај појма права дигиталних субјеката и очувања права на приватност, али и других људских права на интернету. С обзиром на наведено, на панелу из кривичног права истакнуто је да је врло значајно како ће се правни системи прилагодити употреби АИ.

Осим тога, указано је и на последице примене биометријских метода идентификације и колико такви системи угрожавају право на приватност. Сада се такви системи најчешће

користе за препознавање лица на масовним догађајима. Као пример наведена је Олимпијада у Паризу 2024. године, где су коришћени напредни системи (уз употребу АИ) за надзор.

Поред свега, на истом панелу размотрени су и:

- неопходност уређења тзв. мрежног стругања (енг. *web scraping*), које подразумева масовно преузимање података са веб-локација у различите сврхе;
- последице случаја Павела Дурова, оснивача „Телеграма”, који је ухапшен у Француској, као и опасност да се у истој ситуацији нађу и други оснивачи односно творци апликација које користе енкрипције, при чему се поставља питање третирања корисника таквих апликација, тј. да не може увек да се пође од презумпције да су то извршиоци кривичних дела.

Панел из радног права

Један од најхитнијих изазова у области радног права јесте коришћење софтвера односно алгоритама који се користе при одабиру кандидата за посао, али и употреба вештачке интелигенције у радном процесу.

Алгоритам је тај који рангира кандидате – анализира радне биографије и пропратна писма, обавља интервју за посао, при чему проучава тон, говор тела, спроводи тестирање кандидата и сл.

У радном процесу АИ може да се користи при надзору запослених, али и за извршавање једноставнијих радних задатака, коришћење чет-ботова (енг. *chatbots*) од стане запослених, вођење евиденција о запосленим, зарадама, одсуствима, као и за вредновање пружених услуга и др.

Предност употребе АИ је уштеда времена и новца за послодавце, као и већа ефикасност

деним документом утврђују се јединствени захтеви у погледу безбедности мрежних и информационих система који подржавају пословне процесе финансијских субјеката.

Поред свега, указано је и на могућу применљивост Конвенције Уједињених нација о уговорима о међународној продаји робе на продају софтвера, односно на применљивост те конвенције у дигиталним економијама.

Уместо закључка

На свим панелима истакнут је значај Уредбе ЕУ о вештачкој интелигенцији (енг.

EU Artificial Intelligence Act – даље: *EU AI Act*) као прве регулативе у Европској унији о вештачкој интелигенцији (Уредба (ЕУ) 2024/1689 од 13. јула 2024 године). Више детаља о том акту можете пронаћи на: <https://artificialintelligenceact.eu/ai-act-explorer/>.

Као суштински проблем на свим панелима истакнут је тзв. проблем црне кутије, тј. проблем транспарентности АИ. Наиме, не зна се које све податке користи АИ и како ради алгоритам, а свакако да од тачности података и тога како алгоритам ради зависи и резултат, односно закључак и предвиђања до којих АИ долази.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблаговремено плаћене јавне приходе и за неблаговремено плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција *Моје каматне стопе*, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуне камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуне камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблаговремено плаћене јавне приходе, на неблаговремено плаћен царински дуг и неблаговремено плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

Имате питање?

Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ

Право на поверљивост података о здравственом стању пацијента (копирање здравственог картона)

П: *Да ли здравствена установа има право да изда фото-копију здравствене картона рођеној сестри пацијента који није у могућности да дође у установу због лоше здравствене стања?*

О: Закон о правима пацијената у члану 23. садржи одредбу којом је предвиђено ко има право на копију медицинске документације:

„Пацијент, односно његов законски заступник има право на копију медицинске документације и сноси неопходне трошкове израде копије медицинске документације.

Изводи, односно копије медицинске документације за умрлог члана породице могу се дати пунолетном члану уже породице, односно законском заступнику, на његов захтев, ради остваривања законом утврђених права.”

Подаци о здравственом стању, односно подаци из медицинске документације сврставају се у податке о личности и представљају нарочито осетљиве податке о личности пацијента, које су дужни да чувају сви здравствени радници, односно здравствени сарадници, као и друга лица запослена у здравственим установама. Дужности чувања података могу да буду ослобођени само на основу писменог пристанка пацијента, односно његовог законског заступника, или на основу одлуке суда. Ако је пацијент, односно законски заступник писменом изјавом или овлашћењем овереним код надлежног органа, које се чува у медицинској документацији, дао пристанак на саопштавање података о здравственом стању,

надлежни здравствени радник може да саопшти податке о здравственом стању пацијента.

Изузетно, подаци о здравственом стању пацијента могу да се саопште пунолетном члану уже породице и у случају када пацијент није дао пристанак на саопштавање података о свом здравственом стању, али је саопштавање тих података неопходно ради избегавања здравственог ризика за члана породице

РАДНО ПРАВО

Поништај решења о разрешењу помоћника председника општине и накнада штете за изгубљену зарату

П: *Помоћник председника општине разрешен је решењем председника општине које је поништено у ујравном сјору као незаконито. Помоћник председника у јарничном поступку испољава накнаду штете због изгубљене користи на име зараде. Пошто је председник општине који је оставио јужноца за помоћника општине разрешен са функције председника општине два месеца након разрешења помоћника председника, при чему у том периоду помоћнику председника (јужноца) следује накнада штете због изгубљене користи на име зараде, да ли је то моментално разрешења председника општине који га је оставио, односно да ли је то период од два месеца од дана разрешења помоћника председника/јужноца до разрешења председника општине, имајући у виду да је Законом о локалној самоуправи и Статутом општине предвиђено да се помоћник председника општине оставља у кабинету председника општине и обавља послове најдуже до краја периода председника општине?*

континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља.

Запослени који ради у сменама је запослени који код послодавца код кога је рад организован у сменама у току месеца посао обавља у различитим сменама најмање трећину свог радног времена.”

С обзиром на наведено, мишљења смо да је на лекарски преглед потребно упутити све запослене који рад обављају у време од 22.00 часа до 6.00 часова наредног дана, односно уколико рад ноћу траје најмање три часа сваког радног дана или трећину пуног радног времена у току једне радне недеље.

Рад ноћу и радно место са повећаним ризиком

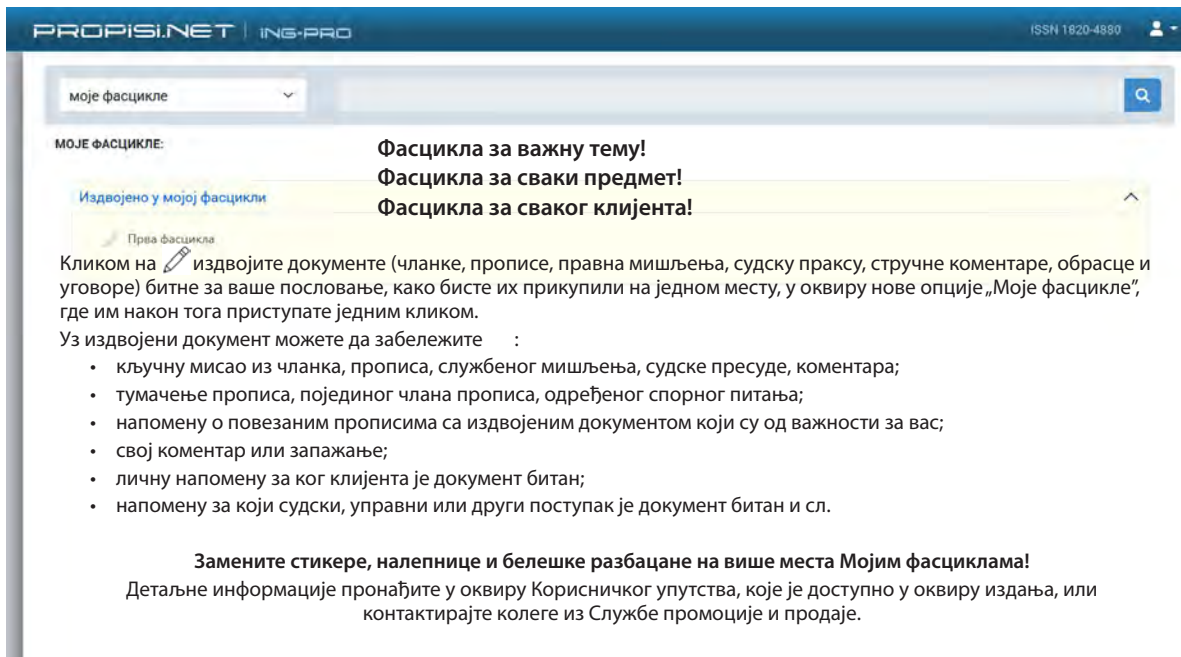
П: Да ли је радно место на којем се рад обавља ноћу по самом закону увек радно место са повећаним ризиком?

О: Сагласно члану 56. став 2. Закона о безбедности и здрављу на раду, послодавац је дужан да запосленом који рад обавља ноћу, у складу са законом, обезбеди претходни и периодични лекарски преглед.

У члану 4. став 1. тачка 21) Закона о безбедности и здрављу на раду дефинисано је да је радно место са повећаним ризиком радно место на висини, радно место у дубини, радно место на управљању возилима и унутрашњем транспорту (виљушкар, дизалице, транспортери, грађевинске и пољопривредне машине и сл.), али и друго радно место, утврђено актом о процени ризика послодавца, на ком, и поред потпуно примењених мера у складу са тим законом, постоје околности које могу да угрозе безбедност и здравље запосленог.

Дакле, рад ноћу не може увек да се сматра радним местом са повећаним ризиком.

Нова опција у оквиру нашег електронског издања Прописи.НЕТ

PROPISI.NET | ING-PRO ISSN 1620-4880

моје фасцикле

МОЈЕ ФАСЦИКЛЕ:

- Фасцикла за важну тему!
- Фасцикла за сваки предмет!
- Фасцикла за сваког клијента!

Издвојено у мојој фасцикли

Прва фасцикла

Кликом на издвојите документе (чланке, прописе, правна мишљења, судску праксу, стручне коментаре, образце и уговоре) битне за ваше пословање, како бисте их прикупили на једном месту, у оквиру нове опције „Моје фасцикле”, где им након тога приступате једним кликом.

Уз издвојени документ можете да забележите :

- кључну мисао из чланка, прописа, службеног мишљења, судске пресуде, коментара;
- тумачење прописа, појединог члана прописа, одређеног спорног питања;
- напомену о повезаним прописима са издвојеним документом који су од важности за вас;
- свој коментар или запажање;
- личну напомену за ког клијента је документ битан;
- напомену за који судски, управни или други поступак је документ битан и сл.

Замените стикере, налепнице и белешке разбацане на више места Мојим фасциклама!

Детаљне информације пронађите у оквиру Корисничког упутства, које је доступно у оквиру издања, или контактирајте колеге из Службе промоције и продаје.

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом...“ бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом Међународног дана менталног здравља

Шта све ментално здравље обухвата, како се превенира и прати, на који начин се међународне институције и државе односе према том питању, као и прописи којима су права таквих пацијената прописана, приказано је у овом тексту.

Утицаји на ментално здравље

Превлачите прстом преко екрана мобилних телефона, одакле вас запљускују вести о природним непогодама, мртвима у саобраћајним удесима, поскупљењима струје и некретнина, уз обавезно „никад виђено до сада“, „скандал“, „ужас“ и сличне друге којима треба да се појача интензитет вести. Наравно, глава сваком већ добро пулсира. Комшија има обичај да обавља грађевинске радове или ноћу, јер лето је, па је тако пријатно, или рано ујутру да би стигао све да обави током дана. Бирате да ли да коначно позовете комуналну полицију или да једноставно изађете у шетњу и издувате бес. Почиње нешто да пресеца с леве стране груди. Чекате у редовима код лекара, у банкама и поштама, у продавницама, и увек има оно „само нешто да питам“ и „запослени има право да помогне неком свом“. Вилице ударају једна о другу. На послу поштујете пословну рутину и ланац команде, али неко други спремно свој део посла предаје вама, а после преузима заслуге. Тело се тресе, усне су изгрисене, а дланови све чешће скупљени у песнице.

Фото: АИ

Шта чинити да не постанемо као човек са фотографије? Мислимо ли о томе да, поред редовних одлазака код стоматолога кад пресеце хладно пиће, или код кардиолога кад нас штрећне с лева, или код лекара опште праксе за по које боловање, постоји и нешто што се зове ментално здравље, на које ама баш све што доживимо током дана утиче? Живимо ли здраво или само имамо привид да је тако кад се хранимо здраво? Да ли је довољно имати

8) Ментално здравље запосленог и отказ из Пресуде Врховног суда Србије Рев. 308/04 од 1. јула 2004. године, по којој, када код запосленог због психичког поремећаја није постојала слободна воља за отказ уговора о раду и с тим у вези престанак радног односа, нема услова за раскид раднофункционалне везе по том основу.

У образложењу те пресуде наведено је да не постоји слободна воља лица које је психички болесно и није у стању да адекватно расуђује и схвати значај овакве изјаве. Радни однос прекида изјава запосленог који је способан да схвати њен значај и управља својим поступцима. **Изјава дата у стању неурачунљивости не производи правна дејства.** Такву изјаву није у стању да да душевно оболели радник, па је ментално здравље запосленог предуслов ваљаности изјаве. Како код тужиље због психичког поремећаја није постојала слободна воља за престанак радног односа, то није било услова за доношење оспорених одлука којима јој је престао радни однос противно њеној вољи. За примену наведених одредаба потребно је да је воља запосленог била да му престане радни однос.

Ендноте

- 1 <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-disorders>
- 2 Ибид.
- 3 <https://www.zdravlje.gov.rs/vest/367576/jun-nacionalni-mesec-mentalnog-zdravlja.php>
- 4 <https://mhttcnetwork.org/october-is-a-month-of-awareness/>
- 5 <https://www.zdravlje.gov.rs/vest/367576/jun-nacionalni-mesec-mentalnog-zdravlja.php>

Закључак

Вероватно не постоји већи ауторитет који је говорио о менталним стањима и другим болестима него што је то био професор Владета Јеротић. И треба га послушати, нарочито установе и стручњаци који доносе судбоносно важне одлуке по здравље грађана, али и грађани сами. Треба пажљиво ослушкивати своју душу и своје тело, и старати се да оно што долази споља никако не поремети оно унутра. Како он каже:

„Једно је извесно: човек је биће отворено према животу и свим његовим манифестацијама. Он ову своју отвореност, која је у исто време залог његове слободе, плаћа болестима. Мање је битно питање примарног утицаја душе на тело или тела на душу, битније је одгонетнути шта тело хоће да нам каже када је болесно.”

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

- 6 „Људска права у здравственој заштити: Србија”, стр. 20.
- 7 <https://www.un.org/en/healthy-workforce/implementing-the-strategy>
- 8 „Људска права у здравственој заштити: Србија”, стр. 32–52.
- 9 <https://www.un.org/en/healthy-workforce/implementing-the-strategy>
- 10 Ибид, стр. 125.

WWW.PROPISI.NET

Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постигао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Говор мржње у јавности и медијима са становишта форензичке лингвистике

Здравље једног друштва огледа се и у томе колико је говор сукоба и увреда присутан у јавном простору, али и у томе на који начин надлежни реагују. У одређивању да ли је нешто говор мржње изузетну улогу може да игра форензичка лингвистика, што је и приказано у овом тексту.

Слобода говора и говор мржње

Ново доба доноси нове вредности тако што превреднује старе. И то је добро. Не смеју постојати ауторитети који се не преиспитују нити апсолутне вредности које важе заувек јер нико не може ни да тврди ни да гарантује да је оно што је било некада једино вредно и праведно. Ако ништа друго, то се и кроз законе види, који се стално усавршавају и мењају како би били по мери свих или бар већине чланова једне заједнице, или је бар тако у отвореним друштвима.

Слобода говора је једно од најважнијих права, утемељено у најзначајнијим европским документима, као и у земљама ван тог подручја, само питање је шта чинити **када слобода говора угрожава туђе право на уважавање његове личности**. Дакле, важно је разумети разлику између говора мржње и права грађана на слободно изражавање тако да је „право на слободу изражавања увек оштећено забраном говора мржње; можда би најтачније било рећи да су слобода изражавања и говор мржње део истог континуума у

којем није могуће повући границу, а да једно не буде ограничено оним другим”¹.

Речи имају снагу, а она се мери и последицама које остављају након што су изговорене. Зато је важно да, онда када постоји сумња да је неко унизио другог с намером да своје злокобне намисли оствари, буде ангажовано стручно лице да подтекст, смисао и могуће прикривене симболе разуме и анализира, а то је форензичар лингвиста. Многи судови у свету ослањају се на налазе и мишљења вештака лингвистичке струке, о чему је више речи било у броју 1 из 2021. године, при чему, наравно, САД и земље Западне Европе предњаче у томе, док у многим крајевима, као што је Србија, још увек није установљен систем по ком је обавезно позвати лингвисту у таквим случајевима. Стручњаци сматрају да је то због²:

- 1)** недостатка извештавања о лингвистичким доприносима од стране самих лингвиста, што подразумева и одговорност за непостојање одговарајућег референтног корпуса, и
- 2)** поверења правника у сопствено лингвистичко знање, што понекад доводи до немарних грешака у тумачењу закона.

ћењем због великог броја одштетних захтева грађана због уједа паса луталица, при чему је реч о лажним пријавама, и то углавном Рома. Повереник се посебно осврнуо на злонамерно одабран наслов за такав чланак – „Ујед на ромски начин”, који је притом објављен на насловној страни, на којој је и највећи наслов. Уз то, Повереник је истакао да је на основу информација добијених од Градског јавног правобранилаштва утврђено да су у наведеном периоду становници ромског насеља поднели само 10% захтева. Закључак је, дакле био да су регионалне новине објавиле контроверзан текст у којем су изражени ставови и идеје који су узнемиравајући и понижавајући, чиме је повређено достојанство припадника ромске националне мањине.¹⁵

4. Повереник за заштиту равноправности – Притужба Р. И. Ц. против Драгана Марковића бр. 07-00-182/2016- 02, мишљење од 27. маја 2016. године.

Геј стрејт алијанса поднела је тужбу против због изјаве коју је јагодински политичар Драган Марковић Палма дао новинарима штампаних и електронских медија: „Став Јединствене Србије и мој лични став је: ми смо против сваког скупа где хомосексуалци демонстрирају улицама Београда и желе да

прикажу нешто што је болест да је нормално”. Првостепени суд је одбио овај захтев као неоснован јер је политичар дао изјаву у име организације која се залаже за „здраву породицу”, што значи да се људи рађају у браку између мушкарца и жене и нису деца „сурогата породице” у којој се двоје људи истог пола играју маме и тате. Поред тога, суд је утврдио да политичке странке имају право да изразе своје ставове, подсећајући на то да је слобода изражавања једна од основних вредности демократског друштва, која је заштићена чак и у случају информација које могу да шокирају или увреде друге. Јавност је била изненађена и тиме што је суд утврдио да наведена изјава није испунила услове дискриминације, нарочито зато што су говор мржње и отворени позиви на различите облике дискриминације чести у политичком животу и медијима у Србији. Другостепени суд – Апелациони суд у Београду у истом предмету донео је одлуку да ограничавање слободе изражавања није незаконито јер је то „забрана говора који шири идеје које подстичу на дискриминацију и које могу да имају штетно дејство на демократски процес и развој друштва у целини”. Тиме је поменути суд утврдио да је окривљени поступио на дискриминацију начин.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

- 1 „Говор мржње као облик политичког насиља”, Виолета Рашковић Таловић, Факултет за међународну политику и безбедност, Универзитет УНИОН – Никола Тесла, као и Слободан Анђелковић, Факултет за међународну политику и безбедност, Универзитет УНИОН – Никола Тесла, у „Српска политичка мисао” број 2/2018, год. 25. вол. 60, стр. 3.
- 2 https://www.researchgate.net/publication/278323277_Being_impolite_A_forensic_linguistic_approach_to_interpreting_a_hate_speech_case
- 3 Ибид.
- 4 Ибид.
- 5 Ибид.
- 6 „Говор мржње као облик политичког насиља”, Виолета Рашковић Таловић, Факултет за међународну политику и безбедност, Универзитет УНИОН – Никола Тесла, као и Слободан Анђелковић, Факултет за међународну политику и безбедност, Универзитет УНИОН – Никола Тесла, у „Српска политичка мисао” број 2/2018, год. 25. вол. 60, стр. 5.
- 7 Ибид, стр. 6.

- 8 „Јединствени случај Јулијуса Штрајхера: прво међународно суђење у историји за говор мржње”, Душан Гујаничић, Институт за политичке студије, Београд, са линка: <https://www.ips.ac.rs/wp-content/uploads/2023/12/Pdf-3.pdf>.
- 9 https://fdu.bg.ac.rs/uploads/files/Institut/ezbornik/Zbornik_28/Љиљана_Рогач_Мијатовић_СЛУШАЈУБИ_„ГЛАС_СЛОБОДЕ”_ПРОПАГАНДА_И_КУЛТУРА_ДРУГОГ_СВЕТСКОГ_РАТА.pdf
- 10 Ибид..
- 11 Ибид.
- 12 „Примена метода форензичке лингвистике у криминалистичким истрагама претње” Лидија Николић-Новакковић, Европски дефендологија центар за научна, политичка, економска, социјална, безбједносна, социолошка и криминолошка истраживања, Бањалука, 201, стр. 58.
- 13 Сви подаци из студије: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9645591/>
- 14 „Извештај о употреби говора мржње у медијима у Србији”, са линка: <https://rm.coe.int/hf25-hate-speech-serbian-media-srp/1680a2278f>
- 15 Ибид.

ИЗДАЈАМО ЗНАЧАЈНЕ ПРОПИСЕ КОЈИ СУ ДОНЕТИ ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА...

РАДНИ ОДНОСИ

- Споразум о продужењу рока важења Посебног колективног уговора за полицијске службенике („Сл. гласник РС” бр. 73/2024 од 30. 8. 2024)
- Одлука о висини минималне цене рада за 2025. годину („Сл. гласник РС” бр. 74/2024 од 4. 8. 2024)
- Одлука о примени Посебног колективног уговора за делатност путне привреде Републике Србије и на послодавце који нису чланови удружења послодаваца – учесника колективног уговора, а који обављају претежну делатност у области путне привреде, осим на јавна предузећа чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС” бр. 75/2024 од 6. 9. 2024)
- Правилник о измени и допуни Правилника о премештају запослених у дипломатско-конзуларна представништва Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 76/2024 од 13. 9. 2024)

БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

- Уредба о изменама и допунама Уредбе о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима („Сл. гласник РС” бр. 76/2024 од 13. 9. 2024)
- Правилник о поступку прегледа и провере опреме за рад и прегледа и испитивања електричних и громобранских инсталација и испитивања услова радне средине („Сл. гласник РС” бр. 76/2024 од 13. 9. 2024)
- Правилник о начину и поступку процене ризика на радном месту и у радној средини („Сл. гласник РС” бр. 76/2024 од 13. 9. 2024)
- Правилник о начину издавања, обнављања или одузимања лиценци за обављање послова у области безбедности и здравља на раду („Сл. гласник РС” бр. 76/2024 од 13. 9. 2024)
- Правилник о програму и начину полагања стручног испита за обављање послова безбедности и здравља на раду и послова одговорног лица („Сл. гласник РС” бр. 76/2024 од 13. 9. 2024)

- Правилник о изгледу значке и одговарајуће врсте одеће, обуће и опреме инспектора рада („Сл. гласник РС” бр. 76/2024 од 13. 9. 2024)

ОБРАЗОВАЊЕ

- Одлука о суфинансирању припреме и/или набавке нискотиражних уџбеника које издаје Центар за нискотиражне уџбенике („Сл. гласник РС” бр. 76/2024 од 13. 9. 2024)
- Правилник о изменама Правилника о упису ученика у средњу школу („Сл. гласник РС” бр. 77/2024 од 20. 9. 2024)
- Правилник о изменама и допунама Правилника о вредновању квалитета рада установе („Сл. гласник РС” бр. 77/2024 од 20. 9. 2024)
- Правилник о програму обуке и полагању испита за лиценцу за директора установе образовања и васпитања („Сл. гласник РС” бр. 77/2024 од 20. 9. 2024)
- Правилник о начину распоређивања ученика за учење кроз рад („Сл. гласник РС” бр. 77/2024 од 20. 9. 2024)

ПОДСТИЦАЈИ, ДРЖАВНА ПОМОЋ, ИПАРД ПРОГРАМ

- Уредба о утврђивању Програма подстицања регионалног и локалног развоја у 2024. години („Сл. гласник РС” бр. 73/2024 од 30. 8. 2024)
- Уредба о утврђивању Програма подршке унапређењу безбедности и квалитета производа и услуга („Сл. гласник РС” бр. 75/2024 од 6. 9. 2024)
- Правилник о изменама и допуни Правилника о подстицајима за подршку унапређењу система креирања и преноса знања кроз подршку за развој техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС” бр. 75/2024 од 6. 9. 2024)
- Правилник о методологији утврђивања референтних цена за утврђивање основице за обрачун ИПАРД подстицаја у оквиру ИПАРД III програма („Сл. гласник РС” бр. 75/2024 од 6. 9. 2024)

Прејлед Ђројиса...

као и поступку о спровођењу јавног конкурса за директора („Сл. гласник РС” бр. 77/2024 од 20. 9. 2024)

■ Одлука о Кодексу корпоративног управљања друштвава капитала („Сл. гласник РС” бр. 77/2024 од 20. 9. 2024)

ДРУГЕ ОБЛАСТИ

■ Уредба о ограничењу висине цена основних животних намирница („Сл. гласник РС” бр. 73/2024 од 30. 8. 2024)

■ Правилник о максималним концентрацијама одређених контаминената у храни („Сл. гласник РС” бр. 73/2024 од 30. 8. 2024)

■ Уредба о привременој мери утврђивања приоритета превоза у железничком саобраћају који се обавља на мрежи пруга Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 73/2024 од 30. 8. 2024)

■ Правилник о измени Правилника о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести класичне куге свиња, као и начину њиховог спровођења („Сл. гласник РС” бр. 74/2024 од 4. 8. 2024)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о облику, садржини, начину подношења

и попуњавања декларација и других образаца у царинском поступку („Сл. гласник РС” бр. 76/2024 од 13. 9. 2024)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за добијање, обнављање и одузимање акцизне дозволе, начину и контроли отпремања и допремања производа у акцизно складиште и о вођењу евиденције у акцизном складишту („Сл. гласник РС” бр. 77/2024 од 20. 9. 2024)

■ Правилник о начину обележавања и регистрације оваца и коза, као и о службеној контроли обележавања и регистрације оваца и коза („Сл. гласник РС” бр. 77/2024 од 20. 9. 2024)

■ Правилник о допуни Правилника о надлежним националним спортским савезима за спортске гране и области спорта у Републици Србији („Сл. гласник РС” бр. 77/2024 од 20. 9. 2024)

■ Правилник о утврђивању Списка психоактивних контролисаних супстанци („Сл. гласник РС” бр. 77/2024 од 20. 9. 2024)

■ Коефицијент за израчунавање висине месечне закупнине за коришћење станова („Сл. гласник РС” бр. 77/2024 од 20. 9. 2024)

Електронски часопис ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Часопис „Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ”, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у свачијем пословању. Наменен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издавајемо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене установе, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар правних аката” и „Регистар прописа”.

Тренутно се у издању налази преко 1.800 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњим бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Пословни саветник – штампани часопис: САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

Јавне набавке и буџети

Грађанско право

Кривично право

Управно право

Привредно право

Радно право

Унакрсни поглед